

Kunst Dichtbij: kunst dichterbij kinderen en onderwijs

Lisa van der Winden
Hieke van Til
Mirjam Zaat

Kunst dichtbij:

Praktische werkvormen die kunst en erfgoed dichterbij kinderen brengen

- voor basisonderwijs vanaf groep 3
- op maat
- inzetbaar in andere leergebieden van het curriculum: wereldoriëntatie, taal, etc
- inzetbaar als voorbereiding of verwerking van een museumbezoek
- werkwijze van Taalvorming centraal

De kinderen van groep 4 van een school uit een achterstandswijk in Amsterdam liggen op de grond in het Cobramuseum: museum voor moderne beeldende kunst in Amstelveen. Ze maken tekeningetjes van dingen die ze zien in de collages die er hangen. 'Juf, zo'n wiel heeft de mountainbike van mijn broertje ook!'

Groep 3 kijkt de ogen uit in de verzamelkamer van het Rembrandthuis.
'Ging hij met die zwaarden vechten?' 'Komt Rembrandt ook nog?' 'Ging hij met die zwaarden vechten?' 'Hee, ik heb ook zo'n kastje met allemaal laatjes' 'Verzamelde Rembrandt ook spinners?'

De werkwijze van Taalvorming

Taal leren op eigen kracht

Taalverwerving op school met behulp van de werkwijze van taalvorming

Suzanne van Norden

een kleine giraf kwam en pakte mijn speen

Suzanne van Norden

Iedereen kan leren schrijven

Schrijfplezier en schrijfvaardigheid in het basisonderwijs

uitgeverij caulinho

De werkwijze van Taalvorming

- Eigen ervaringen als bron van (taal)onderwijs
- Ieder kind heeft iets te vertellen
- Interactie als leerstrategie
- Taaldomeinen op een natuurlijk manier aan elkaar verbonden
- Actief luisteren
- Het ene verhaal roept het ander op
- Taaltekenen
- Kinderen raken betrokken op elkaar en op elkaars verhalen
- Aansluiten op andere leergebieden
- Positief effect op sociaal/emotioneel klimaat in de groep

De Taalronde:

- Uitgekiende opeenvolging van diverse taalwerkvormen

Aansluiten bij het onderwijs

Op veel scholen staat een museumbezoek of de kunstlessen los van het reguliere onderwijsaanbod. Museumbezoeken zijn een uitje, in plaats van dat het ingebed is in het curriculum. Musea proberen wel om leerkrachten een goede voorbereiding te laten doen, maar veel leerkrachten zien dat als een extra belasting en nog iets wat al moet. Kunstlessen krijgen op school ook vaak een aparte plek binnen het curriculum: tijdens de lessen beeldende vorming. Bij Kunst Dichtbij integreren we het kijken naar kunst en erfgoed en het maken van kunst in het curriculum. Samen met de leerkrachten.

Waarom? We vinden het belangrijk dat kinderen de wereld ontdekken in samenhang. Als alles wat kinderen leren met elkaar te maken heeft, beklijft kennis beter en wordt kennis ondersteund door eigen ervaringen en eigen gedachten.

Aansluiten bij het onderwijs

Voorbeeld: groep 3 is net aan het leren lezen en in de methode is het thema: Verzamelingen. In een voorgesprek geven leerkrachten aan dat de kinderen weinig besef hebben van vroeger en nu: hoe hun oma leefde toen ze klein was en wat er vroeger gespaard en verzameld werd. De kinderen denken dat de smartphone altijd heeft bestaan.' We nemen de kinderen mee naar Museum het Rembrandthuis: daar zie je hoe Rembrandt vroeger leefde, een kijkje in zijn keuken nemen en hij was een echte verzamelaar. Perfect voor deze kinderen met weinig museum ervaring om het thema Verzamelingen uit de leesmethode uit te diepen.

Aansluiten bij het onderwijs

Bij een andere school zetten we Kunst Dichtbij in bij wereldoriëntatie. Leerkrachten geven aan dat de methode vaak ver van de kinderen af staan. Bij het thema Middeleeuwen gaat het bijvoorbeeld nauwelijks over gewone mensen, maar vooral over koningen en de adel. Samen met de leerkrachten gaan we op zoek naar kunstwerken uit de Middeleeuwen die gaan over gewone mensen. Samen kijken we goed naar het schilderij en vragen we ons dingen af. Waarom is dat kleine mannetje beneden zo klein en wat doet hij precies? En waarom is de man op het paard zo groot? We vertellen dat in de Middeleeuwen de belangrijke mensen altijd groot werden afgebeeld. We doen een taalronde over een keer dat jij je onbelangrijk en klein voelde of juist heel belangrijk.

Aansluiten bij eigen ervaringen

www.strandbeest.com

Verkorte taalronde: Wie heeft er ook weleens ...

- Iets gezien dat ongeveer zo beweegt? Een beestje of een ding?
- Gezien dat de wind iets wegblijst?
-

Goed kijken en vragen stellen

Met groep 5/6 bezoeken we de tentoonstelling Peter de Grote in de Hermitage Amsterdam. Er staan van allerlei dingen die van hem zijn geweest. We nemen alvast een aantal afbeeldingen van stukken mee naar de voorbereidende les. In groepjes bekijken we de afbeeldingen en maken we een lijstje van wat we zien. Dit groepje bekeek een afbeelding van een hoed. Ze zien niet veel anders. Als ik ze vraag om nog iets beter te kijken, vullen ze het lijstje aan: een lint erdoor en een deuk erin.

Goed kijken en vragen stellen

Dan bedenken we vragen die we in het museum zouden willen stellen. Het groepje kan niets bedenken: 'Wat moet ik nou vragen, het is gewoon een hoed! Waarom staat ie eigenlijk in het museum?' Dat is nou een goeie vraag. Het groepje kijkt me verbaasd aan. Maar dan valt het kwartje en ze bedenken nog meer vragen:

- Waarom is deze hoed speciaal?
- Waarom zit er een lint eromheen?
- Heeft Peter de Grote deze ook op gehad?
- Waar is de hoed van gemaakt?
- Hoe groot is de hoed?
- Houdt Peter de Grote van hoeden?

In de afsluiting vraagt iemand of we nu de antwoorden kunnen geven op hun vragen. We lachen en zeggen dat we het ook niet weten. Maar misschien weten de rondleiders het in het museum wel? We maken een boekje van alle vragen om mee te nemen naar het museum.

Aansluiten bij de kinderen

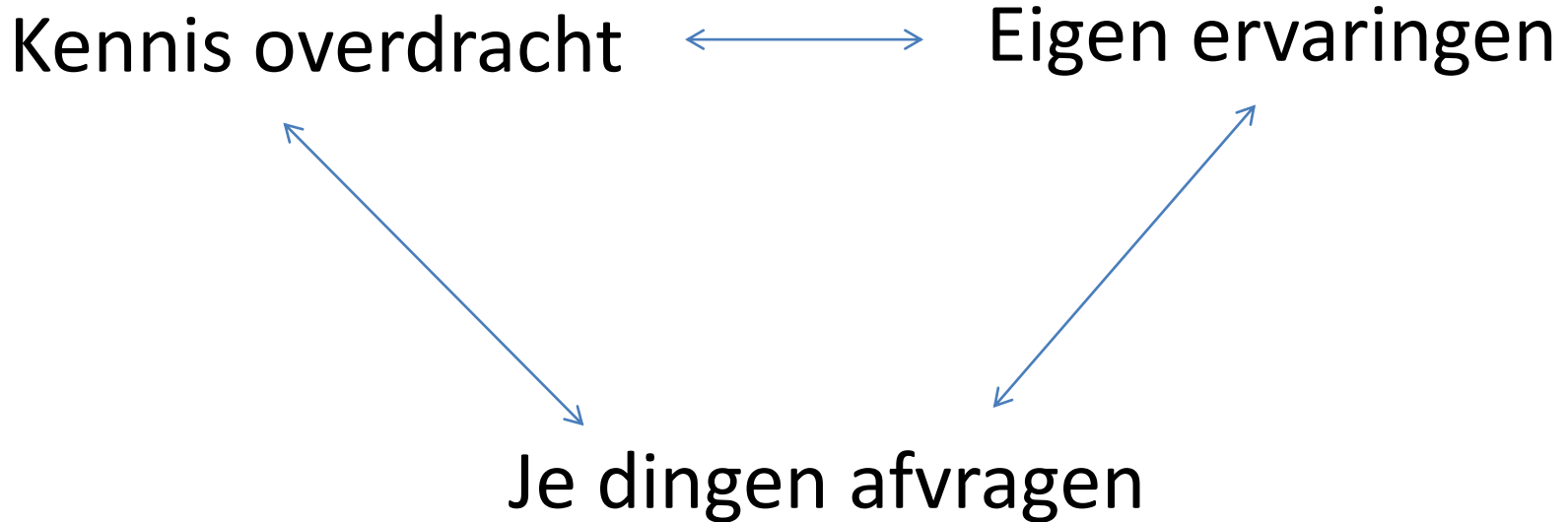

‘Dat lijkt wel een kastbed’

‘Ik verstopt mijn geheime spinners onder mijn bed’

De kinderen kijken allemaal en overal, alles wordt benoemd en ze tuimelen over elkaar met de vragen. Een jongen kijkt omhoog. Hij ziet een opgezette kogelvis met stekels, en zegt: ‘Hee, juf, kijk nou, dat lijkt wel juffrouw Puff. Kent Rembrandt Spongebob ook?’ Er wordt een vragenvuur afgevuurd op de rondleidster: De kinderen herkennen dingen: ‘Hee, mijn oma heeft ook een poffertjespan!’

Aansluiten bij de kinderen

We merkten bij Kunst Dichtbij dat het slagen van een museum bezoek valt of staat bij een goede voorbereiding en de insteek van de rondleider. Het werkt het beste als niet alleen de museumstukken leidend zijn, maar ook de vragen en de interesse van de kinderen. Dat levert een grote concentratie op, meer betrokkenheid, heel veel interactie en ongelooflijk veel vragen en antwoorden.

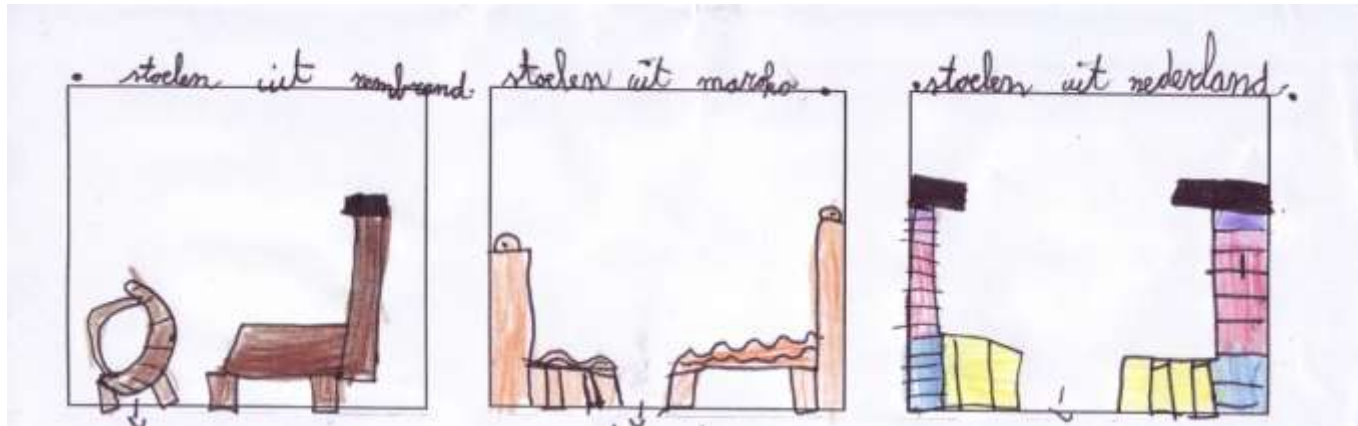
De afwisseling tussen ingaan op vragen van de kinderen, ingaan op hun eigen associaties en verhalen en het overbrengen van informatie is belangrijk. Een goeie mix daarin werkt het sterkst.

Aansluiten bij de kinderen

‘Er is een groot verschil tussen het stellen van kennisvragen en vragen naar wat je denkt dat er gebeurt en de associaties die een kunstwerk bij je oproept. Dat laatste maakte de rondleiding zo veel spannender. Dat voegde tijdens deze bezoeken ook echt iets toe aan de betekenis van ons museum.’

Zelf aan de slag

Als verwerking en verdieping laten we de kinderen vaak zelf dingen maken: tekenen, schrijven, schilderen, etc.

Kunst Dichtbij zorgt ervoor dat elk kind in de groep de ruimte krijgt om zijn of haar beleving te verwerken. Die verwerking gebeurt niet alleen verbaal in taal, maar ook fysiek door beweging en beeldend door te tekenen. *Dat geeft alle kinderen de mogelijkheid om mee te doen, belangrijk voor betekenisvol leren.*

Leerkracht over Kunst Dichtbij

‘We worden vaak knettergek van alle leuke aanbiedingen en we worden bedolven onder mailtjes over aanbod. Maar *Kunst Dichtbij* sluit aan bij ons onderwijs en de lesinhoud.’

Leerkracht over Kunst Dichtbij

‘Ik vind het sterk aan de insteek dat er een brug wordt geslagen tussen museumaanbod en actuele wens van scholen. Als school voor Ontwikkelingsgericht onderwijs zit je vaak niet te wachten op standaard aanbod van de educatieve dienst van musea. Stichting Taalvorming verbindt een thema met het museum.’

Leerkracht over Kunst Dichtbij

‘De kinderen waren opvallend betrokken. Ik vond dat de rondleider in het museum goed in ging op de opmerkingen van de kinderen, waardoor ze betrokken bleven.’

‘Ik was verrast hoeveel details van beelden en schilderijen de kinderen hebben opgeslagen en hoe graag ze dit met de anderen wilden delen.’

Kinderen over Kunst Dichtbij

‘Juf, komt Rembrandt ook nog?’

‘Ik ken hem, Rembrandt is mijn vriend!’

‘Dit schilderij gaat over mij!’

Brochure Kunst Dichtbij

In de brochure staan nog veel meer praktische voorbeelden van hoe je kinderen en kunst dicht bij elkaar brengt.

De brochure kost 10 euro en is te bestellen via <http://www.taalvorming.nl/eigen-publicaties>

Voor meer informatie: info@taalvorming.nl of kijk op taalvorming.nl